

Изборном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду 14. априла 2016. изабрани смо за чланове комисије за припрему реферата о кандидатима пријављеним на конкурс и предлагање кандидата за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века.

На конкурс објављен у листу Послови пријавили су се кандидати – др Марија Коцић, научни сарадник Филозофског факултета Универзитета у Београду, и проф. др Александар Фотић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду. Комисија је прегледала сва приложена документа и радове кандидата, и подноси Изборном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду следећи извештај.

1. Извештај о кандидату проф. др Александру Фотићу,

ванредном професору Филозофског факултета Универзитета у Београду

Проф. др Александар Фотић рођен је 1960. у Београду. Докторирао је на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду 1999. Бирао је у звање доцента 2000, а са ванредног професора 2006, и поново 2011. Сви остали важни библиографски подаци доступни су на страници Филозофског факултета http://www.f.bg.ac.rs/cv/ANFO_79.pdf.

Кандидат проф. др Александар Фотић приложио је уредну документацију својом библиографијом. На основу достављених радова комисија прилаже на увид табеларни приказ праћен оценом њиховог квалитета и значаја за ужу научну област Општа историја новог века.

	Ближи критеријуми Поред услова за доцента и: Најмање два рада објављена после избора у звање доцента у научним часописима са SCI листе, односно у часописима са SSCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета, или најмање три рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком. Кандидат је такође испунио овај	(M21) <i>The Introduction of Coffee and Tobacco to Mid-West Balkans</i> , Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae, 64, 1 (2011), 89-100.
1.		

	услов ако је објавио један рад у часопису са SCI листе, односно у часопису са SSCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета и дварада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.	(M24) <i>Kassandra in the Ottoman Documents from Hilandar Monastery (Mount Athos), 16th-17th Centuries</i> , Balcanica, XL/2009 (2010), 57-73.
2.	Научна монографија/књига односно уџбеник из научне области за коју се кандидат бира.	Кандидат није испунио овај услов.
3.	Најмање један рад објављен након избора у звање доцента у водећем часопису националног значаја у одређеној научној области, или најмање два поглавља у научној књизи/монографији односно критичкој монографској публикацији из научне области за коју се кандидат бира, или два рада у тематском зборнику са рецензијом, или превод изворног текста у облику студије, поглавља или чланка, односно превод или стручна редакција превода научне монографије/књиге из научне области за коју се кандидат бира или методичка публикација у области образовања и наставе.	<p>(M51) <i>Турски документи о Рустем-пашином вакуфу и „двоструком закону“ (İcâreteyn)у Београду</i>, Miscellanea (Мешовита грађа), XXXI (2010), 75-108.</p> <p>(M44) <i>Издаја, изнуда, крв и златници: Светогорци на ободу ратних вртлога и у средишту разбојничких насртаја (XVI – XVIII век)</i>, Шеста казивања о Светој Гори, ур. М. Живојиновић, Београд: Задужбина Светог манастира Хиландара – Друштво пријатеља Свете Горе Атонске, 2010, 43-70.</p> <p>(M44) <i>Османска поморска картографија и Света Гора (XVI-XVIII век)</i>, Седма казивања о Светој Гори, ур. М. Живојиновић и З. Ракић, Београд: Друштво пријатеља Свете Горе Атонске – Задужбина Светог манастира Хиландара, 2011, 101-132.</p>
4.	Најмање један рад са међународног научног скупа објављен у целини	<p>(M14) <i>Athonite Travelling Monks and the Ottoman Authorities (16th-18th Centuries)</i>, Perspectives on Ottoman Studies. Papers from the 18th Symposium of the International Committee of Pre-Ottoman Studies (CIEPO) at the University of Zagreb 2008, eds. E. Causevic – N. Moacanin – V. Kursar, Berlin: LIT Verlag 2010, 157-165.</p> <p>(M14) <i>Hilandar's Response to Crisis and New Challenges in 15th and 16th Centuries</i>, Το Άγιον Όρος στον 15ο και 16ο αιώνα (The Holy Mountain in the 15th and 16th Century). Πρακτικά ΣΤ' Διεθνούς Συνεδρίου της Αγιορειτικής Εστίας (Papers from IV International Conference of the Mount Athos Center), Thessaloniki: Mount Athos Center (Thessaloniki), Aristotle University of Thessaloniki and the Institute for Byzantine Research / National Hellenic Research Foundation (Athens), 2012,</p>

		129-138.
5.	Најмање један рад са научног скупа националног значаја објављен у целини	(M44) <i>Мајка принца Цема – српска робинја у харему Мехмеда Освајача</i> , Пад Српске деспотовине 1459. године. Зборник радова с научног скупа одржаног 12-14. новембра 2009. године, ур. академик Момчило Спремић, Београд: САНУ, 2011, 321-329.
6.	Менторство односно чланство у комисијама за израду завршног рада на специјалистичким и дипломским академским студијама	Др Александар Фотић је ментор на докторским студијама Огњену Крешићу и Александру Јаковљевићу, чије су докторске дисертације пријављене (у току).

У наставку ће бити анализирани наведени радови.

(M21) *The Introduction of Coffee and Tobacco to the Mid-*

West Balkans, *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 64, 1 (2011), 89-100. Овај рад је сажета верзија већ објављеног прегледа рада који је објављен као: *(He)спорно уживање: појава кафе и дувана*, у: А. Фотић (пр.), Приватни живот у српским земљама у освит модерног доба, Београд: Clio, 2005, 261-301. С претходним радом кандидат је већ поново биран у звање ванредног професора. На наведено указује упоредна анализа текста оба рукописа која наводи да је у раду *The Introduction of Coffee and Tobacco* кандидат дословно у неколико наврата преписао целе пасусе из свог рада из 2005. (видети стране: 264-265, 272, 273, 274, 275 итд у: *Приватни живот*). У раду који је објавио 2011. за *Acta Orientalia* кандидат је навео да је краћу верзију тог рада презентирао на 10 конгресу IAOSЕH у Венецији октобра 2005. Међутим, од круцијалног значаја је шира верзија истог рада: *(He)спорно уживање: појава кафе и дувана* на 40 страна који је он објавио такође 2005 (тај податак није навео у уводној напомени рада објављеног у мађарском часопису). Табеле у наставку егзактније потврђују све наведено.

<p><i>The Introduction of Coffee and Tobacco</i> (2011)</p> <p>str. 90</p> <p>At first the use of coffee and tobacco met with resistance from religious and secular authorities all over the world: not so much for their chemical properties as for the way they tended to upset established rules of conduct. It was this social dimension that indissolubly linked the two stimulants. This link can be observed at an early date in the East, when tobacco first arrived, and in the West when coffeehouses began to be established. Once tobacco had reached the Ottoman Empire, the notion of <i>kahve-hane</i> came to be in</p>	<p><i>(He)спорно уживање: појава кафе и дувана</i> (2005)</p> <p>стр. 262.</p> <p>Међу првим стимулансима, кафа и дукан су изазвали највише оспоравања, како на исламском Истоку тако и на хришћанском Западу. И то не због својих хемијских својстава него искључиво због ремећења устањених друштвених норми понашања. Управо та, социјална, димензија нераскидиво повезује уживање кафе и дувана. Та је веза уочена веома рано, на Истоку онда када се појавио дукан, а на Западу онда када су се отвориле прве кафане. Појам кафане од тада неизоставно подразумева</p>
---	---

extricably associated with tobacco consumption.

Осим што по редоследу препичава делове из рада *(Не)спорно уживање*, на многим местима др Фотић преписује и целе пасусе из њега. Један од примера:

стр. 90

Rare evidences suggest that the popularity of coffee spread in the Balkans at a similar pace. The earliest information about coffee comes from the northern part of the Empire. At about Christmas time, 1579, the Ottoman custom protocol book records that a bale of coffee reached a merchant called Behram in Pest. This follows the first information about coffeehouse. The reliable Ottoman chronicler Ibrahim Peçevi visited a "richly furnished" coffeehouse in Sarajevo in 1591/92. In the *Foundations of the Wisdom of Ordering the World*, completed at Prusac in 1597, Hasan Kafiya Prusćak (Akhisari) describes the coffeehouse as a dispensable innovation and a place full of temptations. Another Chronicler, Abdülkadir Efendi, notes that, in 1598, the Ottoman army, encamped in the field near Pančevo (across the Danube from Belgrade) was visited for two days by tradesmen from the town's shops and coffeehouses. A few years later, in 1611, Lefebvre, secretary of French ambassador De Sansy, observed that even small places like Pljevlja (Taşlıca) and Prokuplje (Ürküb) had coffeehouses (sledi citat referenci na koje se poziva)

стр. 90

In the Serbian language sources, the bean and the drink are referred to as: *kafa*, *kava*, *kahva*, and also *káfe*. The same word was used for the coffeehouse. A shortening of the Ottoman compound noun *kahve-hane*, is the origin of the word *kafana* or *kavana* which is still used today. In areas under other linguistic influences (Montenegro and Vojvodina) the terms *kafeterija*, *kafetarija* were also used (следе референце на које се позива).

За даље примере упоредити рад *The Introduction of Coffee and Tobacco* из 2011. с радом *(Не)спорно уживање: појава кафе и дувана* из 2005.

уживање дувана, у ком год виду да се то чинило.

стр. 264-265.

Ретке вести наговештавају нам да се популарност тог напитка ширила истом брзином и на Балкану. Најранији подаци потичу с краја 16. века. Поуздани османски хроничар Ибрахим Печеви посетио је 1591/92. године једну „богато уређену“ кафану у Сарајеву; као непотребну новотарију и место пуно искушења, кафану помиње чувени османски учењак и кадија, Хасан Кафа Прушћак (Акхисари), у раду *Темељи мудрости о уређењу света* (с коментарима) завршеном 1597. године у Прусцу; други хроничар Абдулкадир ефендија, забележио је да су османску војску утаборену на пољу поред Панчева 1598. године два дана посећивале занатлије из градских дућана и кафана; Француз Лефевр је 1611. године видео кафане чак и у варошицама попут Пљевља и Прокупља (даље наставља пасус).

стр. 266

У изворима на српском језику из 18. века зрно и напиток се називају: *кафа*, *кава*, *кахва*, а у Повардарју и *кафе*, према османском термину арапског порекла *kahve*. Истим именом могла се називати и кафана, што је такође преузето од Турака („Па од јада свих седам дахија / ... / Одшеташе у каву велику“). Скраћивањем османске сложенице *кахве-хане*, са значењем „кућа у којој се пије кафа“, настали су изрази *кафана* и *кавана*. Потоњи термин колико год то данас изгледало необично, толико је дуго употребљаван да се среће у делима Лазе Лазаревића и Ђуре Јакшића. На просторима под другим језичким утицајима (Црна Гора, Војводина), коришћени су изрази *кафетерија*, *кафетарија*.

Будући да је наведени рад објављен у мађарском часопису на енглеском језику, комисија рад ипак узима у обзир у поступку оцене испуњености минималних услова за избор.

(M24)*Kassandra in the Ottoman Documents from Hilandar Monastery (MountAthos), 16th-17th Centuries*, Balcanica, XL/2009 (2010), 57-73. Тема рада је у вези са објављеном верзијом доктората *Света Гора и Хиландар у Османском царству (XV – XVIII век)*, Београд: Балканолошки институт САНУ – Манастир Хиландар – Свети архијерејски синод СПЦ, 2000. Од стр. 58 до стр. 65 кандидат готово у неизмењеном облику преписује делове поменуте књиге од стране 354-359. Поглавља Пластара и Папасти (стр. 65-71) у овом чланку су преузета из поменуте књиге *Света Гора и Хиландар* (стр. 360-363) без икакве измене. Будући да је аутор на основу поменуте књиге стицао звања доцента, затим и ванредног професора, у недостатку наредне монографије, комисија не прихвата овај рад као референцу по условима конкурса. О свему наведеном сведочи табела у наставку:

<p>Kassandra in the Ottoman Documents</p> <p>стр. 58.</p> <p>Hilandar acquired an estate in Kassandra as early as the beginning of the fourteenth century, in 1318 or 1319. The <i>metochion</i> known as Ag. Trias (Holy Trinity) and many other estates were donated to it by the Byzantine emperor Andronicus II in compliance with his agreement with Stefan Uroš II Milutin, king of Serbia (1282-1321). The <i>metochion</i> was reconfirmed several times: in 1319 (twice), in 1321 and in 1351, the confirmation by the emperor John V being the last known reference to it. A list of the <i>metochion</i>'s associated property, drawn up about 1333, includes seven <i>modioi</i> in Kalandra. The fact that the Trinity <i>metochion</i> was near Aphetos opens the question as to whether this toponym referred to the quite distant village of Kalandra, the existence of which is not attested by other documents.</p> <p>The medieval Trinity <i>metochion</i> cannot be linked to any of the later <i>metochia</i> known in the period of Ottoman rule. These do not begin to feature in documents until the very end of the sixteenth century. Neither the imperial survey register nor the <i>vakıfnāme</i> created at the time of confiscation and redemption of monastic land in 1569 contain any reference to an estate in Kassandra. (Hilandar's winter pasture in Kassandra recorded in the published survey of 1568/69 does not match the detailed survey excerpts extracted from other survey registers at the time!) Had</p>	<p>Света Гора и Хиландар</p> <p>Поглавље „Каландра и Маврокол“</p> <p>стр. 354</p> <p>Хиландар је на Касандри стекао посед 1318. или 1319. године. Метох познат као Св. Тројица, код села Афитос, као и многе другепоседе, даровао је цар Андроник II према споразуму са краљем Милутином. Посед је више пута потврђиван: 1319 (двапут), 1321. и 1351. године. Потврда Јована V уједно представља поседњи помен метоха. У попису добара што су спадала под метох Св. Тројице, из око 1333, наведено је и седам модија у Каландри. С обзиром на то да се метох Св. Тројице налазио код Афитоса, вероватно је да се поменути топоним није односио на удаљено село Каландру, ако је оно у то доба уопште постојало.</p> <p>Са средњовековним метохом Св. Тројице не може се довести у везу ниједан метох из доба турске владавине. А они се у документима појављују тек пред сам крај XVI века. Ни у катастарски пописни дефтер ни у вакуфнаму, настале у време откупа 1569. године, нису унети никакви поседи на Касандри. Да су тада имали икакве вредне некретнине, Хиландарци не би пропустили да их наведу.</p> <p>Постојање чифтлука на Касандри први пут је потврђено септембра 1597. године. Није, међутим, назначено где се налази. Званични попис хиландарске имовине, сачињен вероватно маја 1598. године, смешта метох у близину села</p>
---	--

Hilandar held any significant estate there at the time, it would not have failed to lay claim on it. Dr. Phokion Kotzageorgis believes that most *metochia* of the Athonite monasteries were of an earlier date, but the land was left idle, probably for decades, until Kassandra was granted to Gazanfer Ağa (see below) for his *vakıf*, which initiated economic activity on the promontory.

стр. 59 *Kalandra and Mavrokol*

The earliest known reference to an agricultural estate (*çiftlik*) held by Hilandar in Kassandra was made in September 1597, but without specifying its exact location. The official inventory of Hilandar's property, made probably in May 1598, situates its Kassandran *metochion* in the proximity of the village of Kalandra. There is no doubt that this *metochion* and the one referred to a year before are one and the same, because there was no other at the time. The description of the *metochion* as being in "proximity" of the village of Kalandra suggests that it might have been outside the village boundaries. There was near Kalandra another village, Mavrokol, where Hilandar also held considerable possessions in the seventeenth century. Although it cannot be seen from the sixteenth- and seventeenth-century documents, the possessions in Kalandra and Mavrokol in all likelihood constituted a single *metochion*.

The settlement named Kalandra (Καλάνδρα), variously recorded in Ottoman documents as *Kalandra*, *Kālander*, *Kilāndere*, is still in existence and bears the same name. Mavrokol, unknown in Byzantine times, had village status in the seventeenth century (1611-34), and is recorded in Hilandar's Ottoman documents as *Māvarkōl*, *Māvrekōl*, *Mavrekālō*, *Mavrekōle*, even *Mavrōpōle*. At some point it lost its village status and in nineteenth century is only mentioned as the place (*yer*) where Hilandar's *metochion* is located. In the eighteenth century, or perhaps even earlier, the still existing village of Phourka (Φούρκα) grew in its immediate vicinity. Hilandar's *metochion* was often named after it, as evidenced by the notes on the backsides of the surviving documents. In the official documents, however, it was variously described: "Hilandar's *metochion* near the village of Phour[ka]" (*Fūr karyesi kurbinde Hilāndār Metōhī*); or later in the same document: "the said *metochion* near Mavrokol" (*zıkr olan metōh Mavrōkōlō kurbinde*) (1752); or: "situated in the place Ma[v]r[o]kol within the village boundaries of

Каландре. Нема сумње да се податак из претходне године односи на исти метох, јер у то доба други није постојао. Одређивање "близином" села Каландре показује да је метох могао излазити и ван синора тог села. У суседству Каландре налазило се село Маврокол, где су Хиландарци током XVII века такође имали знатне поседе. Иако се то из докумената из XVI и XVII века не види, поседи у Каландри и Мавроколу, по свему судећи, чинили су један метох.

Насеље Каландра (Καλάνδρα), у турским документима *Kālander*, *Kilānderei* слично, и данас постоји под истим именом. Маврокол, непознат у византијско доба, у XVII веку (1611-1634) имао је статус села. У хиландарским документима убележен је као *Māvarkōl*, *Māvrekōl*, *Mavrekālō*, *Mavrekōle*, па чак и као *Mavrōpōle*. Доцније је изгубио статус села. У XIX веку се јавља само као место (*yer*) где се налази хиландарски метох. У XVIII столећу, а можда и раније, у непосредној близини се развило село Фурка (Φούρκα), и данас живо. По њему је и хиландарски метох често називан, о чему говоре белешке на полеђини сачуваних докумената. У званичним актима пак, метох је и даље одређиван на више начина: „хиландарски метох у близини села Фур(ка)... [даље у истом документу] ... поменути метох у близини села Маврокола“ (1751/1752), или: „смештен на месту Маврокол у синорима Каландре“, а потом опет: „на месту Маврокол метоха... у границама села Фурка“ (XIX век). Исти метох је у XVIII столећу био познат као *Бугарски метох* (*Fūrka karyesi hudūdunda Būlgār Metōhī*). Двадесетих година XX века преименован је, као и каламаријски метох, у *Српски метох*.

Kalandra" (*Kalāndra hududunda Mār kōle yerinde kâ'in*); or: "on the site of the Mavrokol-metochion ... within the village boundaries of Phourka" (*Māv rōkōl metōhi yerinde ... Fūrha karyesi hududunda*) (nineteenth century). In the eighteenth century the *metochion* was also known as *Bugar skimetoh/ Bulgarian metochion* (*Fūrka karyesi hudūdunda Būlgār Metōhi*). In the 1920s it was renamed *Srpski metoh/ Serbian metochion*, as was the Kalamarian one.

пасус са стране 61. представља потпуну копију пасуса са стране 355 књиге *Света Гора и Хиландар* итд...

(M51) Турски документи о Рустем-пашином вакуфу и „двоструком закупу“ (*İcâreteyn*) у Београду, *Miscellanea* (Мешовита грађа), XXXI (2010), 75-108. У овом раду се расветљава појава „двоструког закупа“ за који се наводи да се о њему мало зна, али је одиграо кључу улогу у опоравку градских вакуфа и поспешивању градске привреде. У овом раду кандидат анализира 8 докумената који потврђују постојање вакуфа великог везира Рустем-паше у Београду, и „доприносе бољем разумевању закупничких односа у 17. веку“. Према наводу кандидата, османску грађу у Универзитетској Библиотеци у Болоњи прегледала је др Душанка Бојанић-Лукач, према чијем извештају ова грађа „није од великог значаја, изузев оне која се налази у фасциклама с архивском ознаком MS 3574“. Након објашњења „двоструког закупа“, прелази се на објашњење 8 докумената из поменуте збирке MS 3574. Кандидат је прво навео превод документа на српски језик, а затим транскрипцију оригиналног документа у латинично писмо и факсимил документа.

(M44) Издаја, изнуда, крв и златници: Светогорци на ободу ратних вртлога и у средишту разбојничких насртаја (XVI – XVIII век), Шеста казивања о Светој Гори, ур. М. Живојиновић, Београд: Задужбина Светог манастира Хиландара – Друштво пријатеља Свете Горе Атонске, 2010, 43-70. Овај рад је на страницама 43-58 у потпуности копија поглавља „Ратови и гусарење“ из књиге *Света Гора и Хиландар* стр. 157 до 165 без икакве корекције текста, ни по питању интерпункције. Затим, наставак текста, стр. 59 до 61, у целини је препис поглавља „Вигалције“ у књизи *Света Гора и Хиландар* стр. 170-171. Странице од 61 до 67 рада *Издаја, изнуда, крв и златници* у целини је преписано поглавље „Разбојничке претње с копна“ у књизи *Света Гора и Хиландар* стр. 166-169. Стране 67-68 овог рада су копија пасуса објављеног на 165 стр. књиге *Света Гора и Хиландар* без икаквих измена. Будући да је аутор на основу поменуте књиге стицао звања доцента, затим и ванредног професора, у недостатку наредне монографије, комисија не прихвата овај рад као референцу по условима конкурса.

<i>Издаја, изнуда, крв и златници -2010.</i>	<i>Света Гора и Хиландар -2000.</i>
<p>Уводни пасус +</p> <p>стр. 43-44.</p> <p>Ратови и гусарење, као вид прикривеног рата, на различите су начине утицали на живот атонских монаха. Иако је, због географског положаја полуострва, за Свету Гору и околне манастирске метохе од пресудне важности био развој догађаја на мору, у источном Медитерану, неколики подаци повезују Светогорце и са акцијама на крајњем северу Царства.</p> <p>Када је реч о тим областима, највећу пажњу привлаче обавештајни и дипломатски подухвати појединих Светогораца. У време аустријско-турског рата за Угарску, кључни заповедник аустријске војске, кнез Павле Бакић, писао је краљу Фердинанду 20. фебруара 1536. године из Рара о турским покретима за које је сазнао од српских и грчких калуђера са Свете Горе. То писмо потврђује да су Турци заиста имали разлога да сумњају на обавештајне активности светогорских калуђера и да се њихове оптужбе очигледно нису заснивале само на непровереним гласинама. Исто важи и за неупоредиво значајнију мисију Исаије, архимандрита манастира Св. Павла, у доба Великог бечког рата 1638-1699. године.</p> <p>даље се настављају у целини преписани делови из књиге <i>Света Гора и Хиландар....</i></p>	<p>стр. 157-158.</p> <p>Ратови и гусарење, као вид прикривеног рата, на различите су начине утицали на живот атонским монаха. Иако је, због географског положаја Полуострва, за Свету Гору и околне манастирске метохе од пресудне важности био развој догађаја на мору, у источном Медитерану, неколики подаци повезују Светогорце и са акцијама на крајњем северу Царства.</p> <p>Када је реч о тим областима, највећу пажњу привлаче обавештајни и дипломатски подухвати атонских монаха. У време аустријско-турског рата за Угарску, кључни заповедник аустријске војске, кнез Павле Бакић, писао је краљу Фердинанду 20. фебруара 1536. године из Рара о турским покретима за које је сазнао од српских и грчких калуђера са Свете Горе. То писмо потврђује да су Турци заиста имали разлога да сумњају на обавештајне активности светогорских калуђера и да се њихове оптужбе очигледно нису заснивале само на непровереним гласинама. Исто важи и за неупоредиво значајнију мисију Исаије, архимандрита манастира Св. Павла, у доба Великог бечког рата 1638-1699. године.</p>

(M44) *Османска поморска картографија и Света Гора (XVI-XVIII век)*, Седма казивања о Светој Гори, ур. М Живојиновић и З. Ракић, Београд: Друштво пријатеља Свете Горе Атонске – Задужбина Светог манастира Хиландара, 2011, 101-132. У овом раду др Фотић анализира развој картографије и њен значај на раномодерном Медитерану, смештајући Свету Гору у њено најзначајније османско остварење из тог доба, какво је дело Пири-реиса *Књига о мору (Kitâb-iBahriye)*. По концепцији рад је заснован на преводу неколико поглавља из Пири-реисове књиге која се односе на положај Свете Горе, и није утемељен на архивској грађи. Комисија напомиње да се кандидат и у овом раду креће у оквирима теме свога доктората, мада је у питању његов трећи избор за ванредног професора.

(M14) *Athonite Travelling Monks and the Ottoman Authorities (16th-18th Centuries)*, Perspectives on Ottoman Studies. Papers from the 18th Symposium of the International Committee of Pre-Ottoman Studies (CIEPO) at the University of Zagreb, 2008, eds. E. Causevic

– N. Moacanin – V. Kursar, Berlin: LIT Verlag 2010, 157-165. Рад се делом заснива на архивској грађи. Обим овог рада износи 5 страница, а у наставку је приложен факсимил документа на османском-турском с транскрипцијом и преводом. Увидом у достављени материјал комисија је закључила да је овај рад прерађена верзија поглавља „Писанија“ из његове књиге *Света Гора и Хиландар*. Упоредити стр. 157-159 рада *Athonite Travelling Monks* и стр. 221-222 *Света Гора и Хиландар*. Како приложени рад највећим делом представља прерађени препис поглавља из објављене верзије докторске тезе др Фотића, комисија сматра да овај рад не може бити прихваћен.

<i>Athonite Travelling Monks</i>	<i>Света Гора и Хиландар</i>
<p>(str. 157) <i>The hardest times for monasteries, and not only for those at Mount Athos, came around 1569, when the Ottoman authorities confiscated monastic possessions and then resell them to the same monasteries. Lacking the means, burdened with increasing debts, the monasteries were compelled to seek support not only from Orthodox rulers, but from anyone willing to lend a hand. If it was not mentioned crisis that generated alms collecting, it certainly fostered the official establishment and better organization of the so called "begging tours".</i></p> <p>Athonite monasteries took full advantage of the enormous esteem they enjoyed throughout the Orthodox world. Either individually, or on behalf of the entire Athonite community, they would muster smaller or larger groups of travelling monks and send them to various parts within and without the Ottoman Empire. <i>Such a monk was usually referred to as taxidiotis in Greek, or as putnik in Serbian, meaning the same. They were also known as pandohoi, or the monks "receiving everything". The alms (milostinja in Serbian), which was the official term for the collection, were monastery property. Monks were only allowed to make use of it in order to meet travelling expenses. A begging tour was certainly not a simple beggar's job. Travelling monks from among the priesthood were entitled to offer up prayers for the sick, to confess and grant absolution from sins, or even to display famed relics for public veneration. Such monks sustained the faith of the people and acted as a spiritual encouragement. On receiving alms they would take up the obligation that the donor's name would be mentioned at monastic (str. 158) services. Contributors were registered in special monastic books, depending on the kind of mention they wanted and the amount they donated.</i></p>	<p>str (221)...Инак, криза изазвана откупом 1569. године свакако је допринела да се боље организује и озваничи одлазак монаха по убирање добровољне помоћи не само од православних владара – покровитеља него од сваког ко је имао жељу да је пружи. Према писму – типiku цариградског патријарха Јеремије II из септембра 1574. године, чији је циљ био да унесе више реда у живот светогорских манастира, само се великим манастирима дозвољава да шаљу монахе по помоћ. Свим осталим монасима из многобројних келија забрањено је да напуштају Атон, посећују околне епархије и моле милостињу за себе. Каткад су представници свих манастира саборно одређивали неколицину путника који ће прикупљати помоћ за целу светогорску заједницу.</p> <p>Манастири су упућивали по неколико најугледнијих монаха у писанију у разне области, највише тамо где се очекивао благонаклон пријем. Такав пут звао се скупљање писаније, или одлазак у писанију, зато што су имена приложника монаси уписивали у посебне књиге како би била помињана на богослужењу у манастиру. Ређе се употребљавао и термин прошња, свакако не у данашњем погрдном значењу. Писанију су скупљали путници, таксиоте (ταξιδιώτης = путник), на грчком каткад означаваани као: „они који примају све“ (πάνδοχος). Милостиња, како се прикупљени новац тада званично називао, у целини је припадала манастиру. Монаси су могли да подмирују само путне трошкове, а на њих је често одлазила и половина добијених средстава.</p>

Упоредити остатак текста: 158-159 са где су дословно преписане целе реченице	→	стр. 221-222 и тд.
--	---	--------------------

(M14) *Hilandar's Response to Crisis and New Challenges in 15th and 16th Centuries*, Το Άγιον Όρος στον 15ο και 16ο αιώνα (The Holy Mountain in the 15th and 16th Century). Πρακτικά ΣΤ' Διεθνούς Συνεδρίου της Αγιορειτικής Εστίας (Papers from IV International Conference of the Mount Athos Center), Thessaloniki: Mount Athos Center (Thessaloniki), Aristotle University of Thessaloniki and the Institute for Byzantine Research / National Hellenic Research Foundation (Athens), 2012, 129-138. Рад се заснива на препричавању појединих поглавља из рада др Фотића *Света Гора и Хиландар*. У наставку наводимо само један од више примера који се могу извући из упоредне анализе текста. На основу таквих примера, и чињеница да је рад настао из контекста објављене докторске тезе, комисија је закључила да рад не прихвата референцу по условима конкурса.

Hilandar's Response to Crisis and New Challenges (2012) стр. 131 <u>The Ottoman conquest of the Serbian lands struck a severe blow to the economy of the Athonite monasteries. To them, the Serbian withdrawal towards the north meant to the loss of their metochia in the conquered territory because there, unlike the Strymon and Chalcidice regions, the Ottomans did not confirm their possessions. After the establishment of the Serbian Despotate, and especially during the reign of the Branković dynasty (after 1427), the situation somewhat improved because the despots and dignitaries lavishly endowed many Athonite monasteries with money and land, and even became new ktetors of some monasteries. In the early 15th century, besides Hilandar, the monasteries held in particularly high esteem in the Serbian lands were St Panteleimon, Great Lavra, Vatopedi, St Paul's, Kastamonitou and Esphigmenou. However, after the fall of the Serbian Despotate in 1459, all monastic metochia were confiscated and the income withheld. There is no further reference to them in the monastic records. The same goes for the income collected in the Balkans areas further north. The norther and western boundary beyond which the Ottoman did not recognize the Athonite metochia is difficult to establish. The information contained in the surviving sources is not even enough to make conjectures. Of course, only the metochia existing</u>	Света Гора и Хиландар (2000) стр. 30 <u>Турско освајање српских земаља представљало је јак удар и на економију светогорских манастира. Срско одступање на север било је увек праћено губљењем метоха, јер их на тим територијама, за разлику од Солунске и Струмске области, Османлије нису признавале. У вртлогу османлијских налета пре и после Косовске битке изгубио се сваки траг многобројним хиландарским метосима у областима око Скопља, Струмице и Брегалнице. Ни овласти Бранковића и Лазаревића нису биле поштеђене. Почетком XV века њих је чак захватио и хаос грађанског рата у који су, на обема странама, били уплетени и турски одреди. Хиландарски странци су се тада пожалили синовима Вука Бранковића „о нужди манастирској, како су им Турци метохије метохије поузимаи“, док су им друге попаљене и поробљене у међусобним сукобима. То доба обележиле су непрестане турске претње, проширивање крајишта али споро али (стр. 31) незауостављиво повлачење и сужавање српске државе. Велика Лавра је још пре 1427. изгубила многе поседе, док приходе са осталих никако није стизала да прикупи због сталних турских провала. По ступању Ђурђа Бранковића на чело Деспотовине (после јула 1427), представници Пантелејмоновог манастира замолили су помоћ,</u>
---	---

<p>at the time of the conquest were lost. <u>After the Ottomans consolidated their hold over the northern Balkan areas, the monasteries were permitted to acquire properties, by gift, bequest or purchase.</u></p>	<p>известивши га о „нужди и одступљенију метохија“. Ђурађ им је тада потврдио све раније поседе у Деспотовини, па чак и оне већ изгубљене, што је свакако сведочило о још неугашеној нади у другачију будућност: (слиди цитат из документа).</p> <p>Док су, с једне стране, атонски манастири ширењем османске државе непрестано губили постојеће поседе и приходе, с друге стране, трудећи се да им изгубљено надокнаде, па и надмаше, српски деспоти и достојанственици богато су их даривали новим приходима и метосима, а некима су чак постали и нови ктитори. <u>Крајем XIVи током прве половинеXV века, осим Хиландара, посебан углед у српским земљама уживали су Русик, Лавра св. Атанасија, Ватопед. Св. Павле, Кастамонит и Есфигмен. Међутим, после коначног пада Деспотовине под турску власт 1459. године, сви тамошњи светогорски поседи су одузети а приходи укинати. О њима нема више никаквих података у манастирским архивама. Исто се десило с приходима из бугарских области и онима из области под влашћу Ивана Кастриота. Тешко је тачно одредити западну и северну границу изван које светогорски монаси нису били признати, јер о томе нису остали никакви трагови у изворима. Реч је, наравно, само о затеченим метосима. После учвршћивања турске власти у тим крајевима, манастири су могли да купују нова добра или да их примају као поклон или завештање.</u></p>
<p>Упоредити даље: стр. 132 са стр. 133 стр. 134 стр. 135-136</p>	<p>→ стр. 45 → са стр. 97 → са стр. 194 → са стр. 208 итд...</p>

(M44) *Мајка принца Цема – српска робинја у харему Мехмеда Освајача*, Пад Српске деспотовине 1459. године. Зборник радова с научног скупа одржаног 12-14. новембра 2009. године, ур. академик Момчило Спремић, Београд: САНУ, 2011, 321-329. Рад се бави пореклом потенцијалног претендента на место султана, принца Цема, везујући га за Српкињу (у османским изворима познатој као Чичек-хатун) коју је османска војска довела из једног од многобројних упада. С друге стране, др Фотић изражава сумњу „да није могла припадати српској владарској породици“. Користећи обимну литературу на неколико

језика, кандидат настоји да пружи објашњење њеног положаја у харему, везујући га уједно за владарске аспирације принца Цема.

Поред овде анализираних радова др Фотић поднео је и неколико радова који не одговарају ближим критеријумима за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века:

(M52) *Јаничарски амблеми (нишани) на Мрачној капији*, Годишњак града Београда, LV-LVI / 2008-2009 (2010), 115-127.

(M34) *Serbian Orthodox Christian Community in Ottoman Jerusalem (16 – 17th C.): Sources, Interpretations and Historiographical Problems*, 20th CIEPO Symposium: New Trends in Ottoman Studies. Programme & Abstracts, Rethymno, 27 June – 1 July 2012, Rethymno: University of Crete, Department of History and Archaeology – Institute for Mediterranean Studies (FORTH), 2012, 73-74.

(M15) *Patriarcat serbe*, Dictionnaire de l'Empire ottoman: XVe-XXe siècle, (ed.) F. Georgeon – N. Vatin, G. Veinstein, Paris: Fayard, 2015, 917-918.

(M15) *Serbes*, Dictionnaire de l'Empire ottoman: XVe-XXe siècle, (ed.) F. Georgeon – N. Vatin, G. Veinstein, Paris: Fayard, 2015, 1065.

(M15) *Serbie*, Dictionnaire de l'Empire ottoman: XVe-XXe siècle, (ed.) F. Georgeon – N. Vatin, G. Veinstein, Paris: Fayard, 2015, 1065-1067.

(M48) Осма казивања о Светој Гори, ур. А. Фотић – З. Ракић, Београд: Друштво пријатеља Свете Горе, Задужбина Светог манастира Хиландара, 2013.

Приказ:

Nicolas Vatin, Gilles Veinstein et Elizabeth Zachariadou, *Catalogue du fonds ottoman des archives du monastère de Sant-Jean à Patmos. Les vingt-deux premiers dossiers*, Athènes: Fondation nationale de la recherche scientifique, Institut de recherches byzantines, 2011, pp. 673, *Revue des études byzantines*, 71 (2013), 342-343.

Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада(Закључак):

Већина радова које је проф. др Александар Фотић поднео на конкурс за ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века преузета је из његове монографије *Света Гора и Хиландар* објављене 2000, настале из докторске дисертације *Турска и Хиландар у XVI и XVII веку*. Након последњег избора у исто звање није обрадио ниједну тему која би се односила иначе широко постављену научну област Општа историја новог века, тиме пре свега одговарајући на потребе наставе на свим нивоима студија. Његове теме се претежно односе на малу и изловану српску монашку заједницу на Светој гори и њене односе са османским властима. Значај таквих истраживања у контексту опште историје је занемарљив. Приметно је одсуство разумевања историјске динамике, нарочито из домена економске, демографске, политичке, дипломатске или социјалне историје.

Комисија закључује да кандидат проф. др Александар Фотић испуњава минималне услове за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века уколико бисе применио Правилник о ближим условима за избор наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду, члан Члан 13: "Услове за избор у више звање кандидат треба да оствари након избора у претходно звање („претходно“, у односу на звање за које се предлаже). Уколико је кандидат више пута биран у исто звање (у више изборних периода), узимају се у обзир резултати остварени од првог избора у то звање, с

тим да за доцента треба да има најмање два објављена рада, за ванредног професора најмање четири рада, а за редовног професора најмање шест објављених радова у последњих пет година. Уколико се кандидат поново бира у исто звање узимају се у обзир резултати остварени од првог избора у то звање, с тим да за доцента треба да има најмање два објављена рада а за ванредног професора најмање четири рада.

Статут Филозофског факултета Универзитета у Београду, члан 126, став два, предвиђа да "у звање наставника може бити изабрано лице које испуњава услове прописане Законом о високом образовању, односно ближе услове утврђене Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, а у складу са препорукама Националног савета за високо образовање". Применом овог става, тј. "Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду" (26.1.2015), комисија је утврдила да кандидат проф. др Александар Фотић не испуњава минималне услове за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века.

Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Др Александар Фотић је ментор на докторским студијама докторантима Огњену Крешићу и Александру Јаковљевићу, чије су докторске дисертације пријављене (у току). Поред тога, учествовао је у комисији за избор у звање асистента Милоша Павловића, Филозофски факултет, Нови Сад и комисији за избор у звање доцента Милоша Ковића, Филозофски факултет, Београд, као и Review letter in support of promotion of dr Rossitsa Gradeva from Associate Professor to Professor, American University of Bulgaria, Blagoevgrad.

Оцена о резултатима педагошког рада

Др Фотић држи неколико курсева на Општој историји новог века на основним, мастер и докторским студијама. Комисији није поднео долаз о евалуацији због чега она нема детаљан увид у овај облик његовог ангажовања.

Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

У периоду од последњег реизбора др Фотић је (од 2006. до 2012) био члан комисије за постдипломске студије, која је потом преименована у Комисију за докторске студије. Од 2009. до 2012. био је Заменик председника Комисије за докторске студије. Поред тога др Фотић је ангажован (2011-2015) на два научно-истраживачка пројекта: Традиција, иновација и идентитет у византијском свету (бр. 177032), који се реализује на Византинолошком институту САНУ у Београду и Средњовековно наслеђе Балкана: институције и култура (бр. 177003) који се реализује на Балканолошком институту САНУ у Београду. По овом основу др Фотић није ангажован на научно-истраживачким пројектима који се реализују на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

2. Извештај о кандидаткињи др Марији Коцић,
научном сараднику Филозофског факултета Универзитета у Београду

Др Марија Коцић рођена је 1978. у Нишу. Основне студије завршила је на Департману за историју Филозофског факултета у Нишу као најбољи дипломирани студент школске 2003/2004. Крајем 2004. уписала је магистарске студије на Филозофском факултету у Београду, на катедри за Општу историју новог века. У научно-истраживачки пројекат Модернизација западног Балкана (ев бр. 147017), који је у периоду 2005-2010. реализован на Филозофском факултету у Београду, укључена је 2006. као стипендиста тадашњег Министарства науке и технолошког развоја Републике Србије. У овом периоду др Марија Коцић је написала монографију *Оријентализација материјалне културе на Балкану. Османски период XV-XIX век.*

Др Марија Коцић је у радном односу на Филозофском факултету, испрва као истраживач-сарадник на пројекту Модернизација западног Балкана (ев. бр. 177009), од јануара 2011. године. Докторску дисертацију *Венеција и хајдуци у доба Морејског рата* одбранила је 27. фебруара 2012. На седници Изборног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду одржаној септембра 2013. године, прихваћен је предлог за њен избор у научног сарадника, који је марта 2014. потврдио Матични одбор Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Др Марија Коцић доставила је библиографију са уредно наведеним свим параметрима објављених монографија и научних расправа (УДК, COBISS.SR-ID, ISSN итд.). Увидом у достављену документацију, будући да није бирана у наставно-научна звања, комисија потврђује да је др Марија Коцић приложила радове који доказују да она **испуњава све услове за избор у доцента**, о чему подноси табеларни приказ праћен оценом њиховог квалитета и значаја за ужу научну област Општа историја новог века.

Ближи критеријуми	
1.	Научни степен доктора наука
	(М71) Докторску дисертацију <i>Венеција и хајдуци у доба Морејског рата</i> обима 502 стране др Марија Коцић одбранила је на Филозофском факултету Универзитета у Београду 27. фебруара 2012. пред комисијом у следећем саставу: проф. др Зринка Блажевић, ванредни професор Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу, проф. др Зоран Ђорђевић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, доц. др Арсен Ђуровић, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарџић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).

2.	Позитивна оцена педагошког рада добијена у студентској анкети; или позитивна оцена приступног предавања (за кандидате који немају педагошко искуство)	др Марија Коцић одржала је 30. маја 2016. године пред члановима комисије и другим присутнима приступно предавање на тему: „Венеција у другој половини XVII века: трансформација привредне и друштвене структуре у измењеним политичким оквирима“. Комисија је приступно предавање позитивно оценила.
3.	Најмање један рад објављен у научном часопису са SCI листе, односно у часописима са SSCI, AHCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета, или најмање два рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком	(M22) <i>Mletačko - austrijski savez iz 1716. Godine u svijetlu engleskih izvora</i> , Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, 32 (2014), 131-147.
4.	Најмање један рад објављен у водећем часопису националног значаја, или поглавље у научној књизи/монографији, или рад у тематском зборнику са рецензијом, или превод изворног текста у облику студије, поглавља или чланка, односно превод или стручна редакција превода научне монографије/књиге или методичка публикација у области образовања и наставе.	(M51) <i>Битка код Лепанта као прекретница у односима на Медитерану</i> , Историјски часопис, LIX (2010), 243-266,
5.	Један рад са научног скупа објављен у целини	Рад „Нова врста странаца у раномодерном Београду - дипломате“ са научног скупа: <i>Странци у Београду 18. и 19. век</i> , Београд, 15. – 16. октобар 2012. организатори: Филозофски факултет у Београду – Научно друштво за историју здравствене културе – НБИ Истраживачки центар за друштвене науке и уметност– Музеј града Београда, објављен у: (M51) <i>Diplomate u ranomodernom Beogradu: dolazak novih stranaca</i> , Limes plus, 2/2013, 69-83.

(M71) Докторску дисертацију *Венеција и хајдуци у доба Морејског рата* обима 502 стр. др Марија Коцић одбранила је на Филозофском факултету Универзитета у Београду 27. фебруара 2012. пред комисијом у следеће саставу: проф. др Зринка Блажевић, ванредни професор Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу, проф. др Зоран Ђорђевић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, доц. др Арсен Ђуровић, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарџић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).

Своју дисертацију др Коцић израдила је на основу проучавања грађе Државног Архива у Венецији, Државног (Хисторијског) архива у Дубровнику и Државног архива Аустрије у Бечу. Рад је конципиран у неколико целина које, надовезујући се једна на другу, хронолошки прате развој „организоване хајдучије“, засноване на врбовању хајдучких чета на нивоу полурегуларних јединица млетачке војске. У настојању да укаже у којој је мери на хајдуке пао терет рата у Далмацији и Боки которској (1684-1699), др Коцић проучава начин организације, однос млетачких власти, посебно по питању опорезивања њиховог плена кроз наметање дечиме, али и њихово деловање за време епидемија куге. Чинећи напоре да јасно раздвоји пиратерију од гусарења, др Коцић настојала је да расветли још један од начина њиховог деловања, укључујући трговину робљем (Бајо Пивљанин). Изадом докторске дисертације др Коцић потврдила је своје умеће коришћења архивских извора на италијанском језику насталих крајем 17. века, и завидно познавање литературе о овој проблематици.

Као израз односа др Коцић према задатој теми, али и научној јавности, она је већ следеће године након њене одбране објавила докторску дисертацију у виду монографије (*Венеција и хајдуци у доба Морејског рата*, Београд: HesperiaEdu & Филозофски факултет, 2013, стр. 447). На значај ове монографије указује један од рецензената да: „захваљујући критично-аналитичкој елаборацији тако сложене и захтевне социо-историјске теме, читком стилу и информативности, ово ће дело засигурно привући занимање не само српских и хрватских историчара и стручњака у друштвеним и хуманистичким наукама, већ и шире културне јавности у регији.“

(M22)*Mletačko-austrijski savez iz 1716. godine u svijetlu engleskih izvora*, Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU 32 (2014), 131-147, је исход истраживања заснованог на архивској грађи Националног архива у Лондону (првенствено преписка британских дипломата ангажованих у Венецији и Цариграду). Др Коцић анализира околности у којима је Аустрија ушла у нови рат с Турском проширујући првобитни османско-млетачки сукоб, познат као Други морејски рат (1714-1718), на значајно већи простор, који је обухватио и дубине Југоисточне Европе. Овај рад нарочито анализира напоре Ватикана и млетачког Сената у придобијању Карла VI за улазак у нови турски рат. Др Коцић није изоставила ни унутрашње прилике у Венецији, које су допринеле притиску на Аустрију, без обзира на инциденте који су оптерећивали њихове односе на деловима заједничке граднице у Фриулију и Далмацији.

(M51)*Битка код Лепанта као прекретница у односима на Медитерану*, Историјски часопис, LIX (2010), 243-266, анализира све релевантне чиниоце који су допринели да најважнији догађај Кипарског рата (1570-1573), битка код Лепанта 7. октобра 1571, постане симболична или стварна прекретница у промени односа на Медитерану. Др Коцић се у овом истраживању посебно посветила економским приликама у Венецији које су утицале на изградњу и опремање њене флоте. Узела је у обзир и начин организације

османске флоте и њеног снабдевања. Др Коцић кроз феномен фискалног милитаризма, односно, интегративног процеса обједињавања државних финансијских ресурса у зградњи јаке војске и морнарице, тумачи стање у сукобљеним флотама које је претходило бици код Лепанта. Најзначајнијим исходом битке она сматра потискивање утицаја османске флоте, и окретање шпанске морнарице према Атлантику, чиме је створен вакуум одговарао почетку продора „северних нација“ на Леванту, Енглеске, Низоземске и Француске.

(M51) *Diplomate u ranomodernom Beogradu: dolazak novih stranaca*, Limes plus, 2/2013, 69-83, рад настао на архивској грађи из Државног архива Аустрије у Бечу и Националног архива у Лондону, који третира улогу Београда као успутне станице за дипломате из појединих европских земаља на њиховом путу према Цариграду. Анализирајући неколико случајева, указано је на њихов третман код представника локалних власти, посебно у периоду кад је Београд постао саставни део серхада (границе) према Аустрији. Др Коцић сматра да османско освајање није донело само нову културну климу, Београд је увучен у дипломатску комуникацију Порте са европским државама, која је током 18. века имала интензивнији карактер.

На основу приложене документације комисија потврђује др Марија Коцић **испуњава и све потребне услове за ванредног професора**, о чему прилаже табеларни приказ за којим следи детаљна оцена њиховог научног квалитета, уједно наглашавајући њихов значај за ужу научну област Општа историја новог века.

	Ближи критеријуми	
1.	<p>Поред услова за доцента и:</p> <p>Најмање два рада објављена после избора у звање доцента у научним часописима са SCI листе, односно у часописима са SSCI, AHCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета, или најмање три рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком. Кандидат је такође испунио овај услов ако је објавио један рад у часопису са SCI листе, односно у часопису са SSCI, AHCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета и дварада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.</p>	<p>(M21) sa Haris Dajč, <i>Mjere za suzbijanje epidemija na Apeninskom Poluotoku uoči Drugoga morejskog rata (1713. – 1714.): svjedočenje engleskih izvora</i>, Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, 56 (2014), 145-155.</p> <p>(M23) sa Nikola Samardžić, <i>Porta na Kongresu u Karlovcu (1698.–99.): kraj ad hoc diplomatije</i>, Historijski zbornik, 68 (2015), 15-30,</p> <p>(M23) <i>Engleska i Porta od mira u Sremskim Karlovcima do „Jedrenskog događaja“</i>, Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 46 (2014), 223-237,</p> <p>(M24) sa Haris Dajč, <i>The Loss of Niš in 1689. And Ottoman Diplomacy</i>, Теме, XXXIX, n° 3 (2015), 981-994.</p>

2.	Научна монографија/књига односно уџбеник из научне области за коју се кандидат бира.	<p>(M41) <i>Оријентализација материјалне културе на Балкану. Османски период XV-XIX век</i>, Београд, Филозофски факултет – Hesperiaedu, 2010, стр. 432,</p> <p>(M42) <i>Turska u međunarodnim odnosima 1688–1699: put u evropsku diplomatiju</i>, Filozofski fakultet – Hesperiaedu, Beograd 2014, стр. 327,</p> <p>(M42) <i>Diplomatija u službi kapitala: evropske nacije na osmanskome Levantu (XVI–XVIII vek)</i>, Hesperiaedu – Filozofski fakultet – Novi Balkanološki institut, Beograd 2014, стр. 318.</p>
3.	Најмање један рад објављен након избора у звање доцента у водећем часопису националног значаја у одређеној научној области, или најмање два поглавља у научној књизи/монографији односно критичкој монографској публикацији из научне области за коју се кандидат бира, или два рада у тематском зборнику са рецензијом, или превод изворног текста у облику студије, поглавља или чланка, односно превод или стручна редакција превода научне монографије/књиге из научне области за коју се кандидат бира или методичка публикација у области образовања и наставе.	<p>(M51) <i>Venecija i Engleska nakon Kandijskog rata – alternativni putevi privrednog oporavka (1669-1675)</i>, Beogradski istorijski glasnik, 3 (2012), 139-160.</p> <p>(M51) <i>Vuk Mandušić u venecijanskoj istoriografiji XVII veka</i>, Beogradski istorijski glasnik, 4 (2013), 71-89,</p> <p>(M51) <i>Tretman dubrovačkih poklisara na Porti krajem vezirata Fazil Ahmed-paše Ćuprilića (1675-1676)</i>, Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, XXXVIII/2 (2013), 217-226,</p> <p>(M51) <i>Али-паша Јањински у списима Карла Аурелија Видмана (1794-1797)</i>, Истраживања, 24 (2013), 205-221,</p> <p>(M51) <i>Колебања у односима Порте и Европе од „Једренског догађаја“ (1703) до успоставе стабилне владавине Ахмеда III (1706)</i>, Војно-историјски гласник, н° 2(2013), 20-40,</p> <p>(M51) <i>„Venetia. Città Nobilissima“ kao izvor za demografsku istoriju grada Venecije</i>, Beogradski istorijski glasnik, 5 (2014), 105-116,</p> <p>(M51) са Александар Растовић, <i>Карло XII и Порта: преговори око повратка у Шведску у светлу енглеских извора</i>, Војно-историјски гласник, н° 1 (2014), 105-122,</p>

		<p>(M51) <i>Britansko-mletački odnosi pred Drugi morejski rat: diplomatija u službi trgovine</i>, Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, XXXIX-1 (2014), 59-68,</p> <p>(M51) <i>Прилике у Венецији пред Други морејски рат: сведочење енглеских извора</i>, Истраживања, 25 (2014), 161-173,</p> <p>(M51) <i>Trgovina Engleske sa Levantom u doba Velikog turskog rata (1683–1699)</i>, Beogradski istorijski glasnik, 6 (2015), 141-154,</p> <p>(M51) <i>Државна лутрија у Венецији (lotto) од 1713. до 1715. године: сведочење британских извора</i>, Историјски часопис, LXIV (2015), 273-286,</p> <p>(M51) <i>Јакобити у Урбину 1718. године у светлости британско-млетачких односа</i>, Војно-историјски гласник, п° 1 (2015), 9-22,</p> <p>(M51) <i>The problem of "Albanian nationalism" during the reign of Koca Mehmed Ragib pasha (1757–1763) in the Light of the Venetian report</i>, Истраживања, 26 (2015), 82-90.</p>
4.	- Најмање један рад са међународног научног скупа објављен у целини	<p>(M33) Рад „<i>Sultan Mosques</i>”: <i>Religion and Ideology as seen by Ottoman Architecture</i>, са међународног научног скупа “Architecture&Ideology”, Београд 28-29. септембар 2012. организатори: Архитектонски факултет Универзитета у Београду - Филозофски факултет Универзитета у Београду - Институт за архитектуру и урбанизам и просторно планирање - Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду - Задужбина Илије Коларца</p> <p>објављен у:</p> <p><i>International Conference Architecture & Ideology CD Proceedings, September 28-29, 2012, Belgrade, Serbia</i>, (ed.) Vladimir Mako – Mrijana Roter Blagojević – Marta Vukotić Lazar, Faculty of</p>

		Architecture, Belgrade, 2012, 422-429.
5.	Најмање један рад са научног скупа националног значаја објављен у целини	<p>Рад „Куга у раномодерном Београду: узроци, страхови и последице“, с научног скупа <i>Урбани и јавни простор и здравствена култура у Београду</i>, Београд, 19.-20. новембар 2012, организатори: Филозофски факултет у Београду– Архитектонски факултет Универзитета у Београду – Урбанистички завод Београда– НБИ Истраживачки центар за друштвене науке и уметност – Научно друштво за историју здравствене културе,</p> <p>објављен у:</p> <p>(M53) sa Haris Dajč, <i>Kuga u rano modernom Beogradu: uzroci strahovi i posledice</i>, Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae, XXXIII (2014), 152-161.</p>
6.	Менторство односно чланство у комисијама за израду завршног рада на специјалистичким и дипломским академским студијама	<p>1) председавајућа комисије за одбрану докторске дисертације кандидата Хариса Дајча под називом <i>Јонска острва 1774-1815</i>. одбрањене 10. јуна 2015. године на Филозофском факултету у Београду, у којој су узели учешћа и проф. др Јосип Врандечић, Филозофски факултет Свеучилишта у Сплиту, проф. др Милош Јагодић, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарцић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).</p> <p>2) члан комисије за одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Абрамовића под називом <i>Битка код Сланкамена 1691. године</i> одбрањене 20. октобра 2015. године на Филозофском факултету у Београду, у којој су узели учешћа и проф. др Владан Гавриловић, Филозофски факултет у Новом Саду, проф. др Јелена Мргић, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарцић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).</p>

(M21) sa Harisom Dajčem, *Mjere za suzbijanje epidemija na Apeninskom Poluotoku uoči Drugoga morejskog rata (1713. – 1714.): svjedočenje engleskih izvora*, Radovi Zavoda za

povijesne znanosti HAZU u Zadru, 56 (2014), 145-155. Истраживање се заснива на претходним открићима, да је између 1710. и 1720. дошло до озбиљних поремећаја у европској економији, које су пратиле епидемије куге. Рад се заснива на изворима из Националног архива у Лондону и претежно италијанској литератури. Рад прати развој и последице епидемије куге (људске и сточне) у Венецији и Папској држави. Разматрају се и превентивне мере које су се предузимале, подрзумевајући увођење карантина, забрану сваке комуникације са угроженим областима, ефикаснију контролу поштанских пошиљки, али и одржавање јавних процесија које су биле део ритуала у верској и друштвеној свакодневици.

(M23) с Николом Самарџићем, *Porta na Kongresu u Karlovcu (1698.-99.): kraj ad hoc diplomatije*, Historijski zbornik, 68 (2015), 15-30. Рад је заснован на архивским документима из Државног архива Аустрије у Бечу и Националног архива у Лондону уз консултовање обимне литературе. У раду се истичу напори које су сукобљене стране морале да издрже у организацији мировног конгреса у Карловцима, препознајући у томе искорак из дотадашње османске дипломатске праксе. За Порту је мир 1699. био неповољан јер се тиме морала одрећи дела територије, који је у рату изгубила, супротно идеологији коју је заговарао шеријат. Портини представници били су вођени „захтевом тренутка“, уоколностима у којима се налазила Турска након низа порза у рату 1683-1699. Мир је постао приоритет ради очувања унутрашње стабилности. У преговорима 1698-99. Порта је штавише прихватила медијацију, и била задовољна улогом медијатора.

(M23) *Engleska i Porta od mira u Sremskim Karlovcima do „Jedrenskog događaja“*, Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 46 (2014), 223-237. Рад је заснован на грађи Националног архива у Лондону, која обухвата извештаје британског амбасадора у Цариграду и трговачке књиге Левантске компаније. На основу књига Левантске компаније др Коцић је израдила графички приказ трговинске размене најзначајнијим артиклима који је Компанија извезла на османско тржиште у периоду 1702-1706. Приоритет су задржали олово, калај и текстил. Др Коцић указала је да је енглески парламент предност дао трговини с Далеким и Средњим Истоком, док су трговци укључени у пословање с Левантом остали изложени оштрим мерама с којима је наступила Управа Левантске компаније, намећући „заклетву“, којом их је обавезивала да послују у складу са њеним прописима, чиме се спутавала слободна иницијатива. У закључку се указује да позиције које је Енглеска стекла на Порти у време преговора у Карловцима није успела да искористи како би поправила неповољне трендове и обичаје у трговини с Левантом.

(M24) са Харисом Дајчем, *The Loss of Niš in 1689. And Ottoman Diplomacy*, Теме, XXXIX, n° 3 (2015), 981-994. Рад је заснован на архивској грађи из Државног архива Аустрије у Бечу и Националног архива у Лондону. Губитак Ниша је дао нову димензију мировним преговорима вођеним у Бечу, где је од 1688. боравио од Порте овлашћен преговарач

Зулфикар-ефендија. Опис освајања Ниша поткрепљен је радовима до данас готово непознатим, и неискоришћеним у домаћој науци, у првом реду радовима Паола Ценароле, у чијој презентацији лежи додатни значај овог рада. Према суду др Коцић освајање Ниша послужило је Леополду I и његовим саветницима као мотив за истицање нових захтева који су били у супротности са одлукама на Порти да се у Беч пошаље преговарачка мисија на челу са Зулфикар-ефендијом. Овим истраживањем се недвосмислено указује да је губитак Ниша непосредно водио неуспеху преговора који су се повели у Бечу.

(M41) *Оријентализација материјалне културе на Балкану. Османски период XV-XIX век*, Београд, Филозофски факултет – *Hesperiaedu*, 2010, стр. 432. Монографија је настала на обимној литератури и објављеној архивској грађи на неколико језика. Монографија је веома запажена у научним круговима у региону. У првом делу монографије понуђено је објашњење сложеног процеса оријентализације балканских насеља, односно стицању њихове оријенталне физиономије, при чему се посебно истиче улога вакуфа. Др Коцић је указала и на значај исламизације у успостављању превласти османске (исламске) културе у Југоисточној Европи. Од значаја за науку је и приказ урбанизације Балканског полуострва током раномодерне епохе. Том питању наука није посвећивала довољно пажње. Други део монографије анализира улогу чаршије нудећи обиље података разврстаних по табеларним приказима, у намери да егзактно фундираним методом укаже на продора облика оријенталне (османске) свакодневне културе у балканске градове. На том плану, осим објашњења места и улоге еснафа у османском привредном концепту, анализирају се дистрибуција основних животних намирница, производња текстила, израда прерађевина од коже, обрада гвожђа и производња оружја, обрада сребра, бакра и злата. Трећи део монографије нуди анализу културе становања (екстеријер и ентеријер), културе исхране (јела и пића, форме посуђа и употребе кафе и дувана) и културе одевања. Монографију је Секретаријат за културу Града Београда прогласио капиталним издавачким делом у науци, а у априлу 2011. су издавачи монографије, Филозофски факултет у Београду и *HesperiaEdu*, награђени Специјалном наградом на XXIII Међународном сајму књига и учила у Сарајеву, Босна и Херцеговина. Тиме се она може сматрати монографијом од међународног значаја (M12).

(M42) *Turska u međunarodnim odnosima 1688–1699: put u evropsku diplomatiju*, Filozofski fakultet – *Hesperiaedu*, Beograd 2014, стр. 327. Монографија је заснована на изворима из Државног архива Аустрије у Бечу, Националног архива у Лондону, и обимној литератури. Посебан значај у истраживању је анализа оновремене штампе, која постаје нов чинилац у креирању јавног мњења, и баца нову светлост на прилике у османској држави. Поред разматрања прилика у британској, низоземској и француској амбасади у Цариграду, узимали су се у обзир и однос Турске с Пољском, Русијом и Персијом.

У монографији је посебан простор дат свакој од мировних иницијатива у периоду 1688. до 1699: мисија британског амбасадора Влијема Хасија, улога Луиђија Фердинанда

Марсилија (који је у Турску дошао у својству секретара британског амбасадора), мисија сумњивог карактера низоземског дипломате Коенрада ван Хемскиркеа, план закључења сепаратног мира с Пољском, који је подржавала Француска, и неколико мировних покушаја британског амбасадора Вилијема Пацита, уз подршку низоземског амбасадора Јакоба Колјера, а по налозима Вилијема III Оранског. Пропаст свих наведених иницијатива др Коцић делом објашњава деловањем амбасадора Француске Пјера Антоана Кастањера де Шатонефа које је највећи учинак имало на плану помоћи у виду војних мисија у Турској, такође и новим приликама у врху османске власти током везирата Елмас Мехмед-паше Ћуприлића (узимајући у обзир и деловање валиде-султаније Рабије Гулнуш у тренуцима када је харемска струја односила превагу). Питањима које поставља др Коцић настоји да одгонетне стварни значај османске државе у укупној констелацији односа у Европи, дајући овом монографијом вредан допринос у проучавању политичке историје краја 17. века.

(M42) *Diplomatija u službi kapitala: evropske nacije na osmanskom Levantu (XVI–XVIII vek)*, Hesperiaedu – Filozofski fakultet – NBI Istraživački centar za društvene nauke I umetnost, Beograd 2014, стр. 318. Ова обимна студија је посвећена, речима једног од рецензента: „периоду који доноси постепено мењање узајамне европско-османске перцепције и постављање темеља за модерне међудржавне односе“. Монографија је настала на архивској грађи Државног архива Аустрије у Бечу, Националног архива у Лондону и Националне библиотеке у Паризу, уз консултовање обимне литературе, и оновремених историографских радова на италијанском, енглеском и француском језику. Др Коцић настоји да утврди елементе протокола пријема дипломата на Порти, у епохи кад дипломатски протокол стиче велику важност у технологији међународних односа, потенцирајући значај „прве аудијенције“ новоименованог амбасадора, начин његовог обраћања и улогу поклона. Инсистирањем на разлици између статуса амбасадора, резидената, нунција и посланика др Коцић указује на посебности положаја амбасадора Енглеске, Низоземске и Француске, заштићених капитулацијама које је Porta дала трговцима њихових нација. У исто време Porta примењује другачији третман према хабзбуршким, руским, пољским дипломатама, и представницима осталих држава, третирајући их на традиционалан начин. Тим је одложено и издвајање њихових амбасада у Цариграду.

Значајан простор у монографији посвећен је анализи конзуларних мрежа Француске, Низоземске и Енглеске на османском Леванту, обиму трговинске размене сваке од ових држава са овим тржиштем, уз потенцирање најзначајнијих артикала у трговини, анализу пословања њихових трговаца, и њиховој свакодневици у трговачким факторијама у најзначајнијим економским центрима (Измир, Алепо). Др Коцић разматра и значај овог тржишта за поједине економске мислиоце (Томас Мун), који стварају под утицајем меркантилистичке привредне концепције. Посебну пажњу посветила је анализи монетарних прилика на Леванту и извозу капитала из одређених европских држава у

поједине његове делове. Извори на које се позива указују да је на Левант у раномодерном периоду била извезена и велика количина лажног новца (*moneta falsa*), у чему су посебно предњачили француски трговци и они који су са њиме трговали преко Италије. Велику пажњу посветила је анализи прилика успостављених током 18. века, када са једне стране долази до наметања униформности у пословању левантских факторија од стране матице (случај Француске), неповољном односу енглеске Левантске компаније према интересима сопствених трговаца и преоријентацији економија држава-матица. Др Коцић такође разматра покретање питања о отварању Суецког канала као економски најисплативијој и најкраћој вези са Средњим истоком, који је за Велику Британију крајем 18. стекао велики значај.

(M51) *Venecija i Engleska nakon Kandijskog rata – alternativni putevi privrednog oporavka (1669-1675)*, Beogradski istorijski glasnik, 3 (2012), 139-160, рад заснован на збиркама грађе објављеним у Лондону (1937-1949), са извештајима посланика у Венецији, а обухватају и одлуке најзначајнијег трговачког тела у Венецији, *Cinque Savii alla Mercanzia*. Др Коцић анализира однос енглеске и млетачке економије 1669-1675, сматрајући изузетно важним сукобокоји се посебно огледа у прохибитивним мерама (висини царинских намета) којима је Венеција покушала да заштити властито тржиште од продора енглеске робе, у првом реду текстила. Стакло је било млетачки производ који дуго времена није имао конкуренцију, али је током 17. века обим производње падао због затвореног устројства еснафске организације и држане интервенције. Због тога је за извоз стакла, свиле и сувог грожђа са Закинтоса посебан значај добило енглеско тржиште, уз ограду др Коцић да је млетачку свилу било много теже пласирати на ово тржиште, где је много већу проходност имала јефтинија текстилна роба.

(M51) *Vuk Mandušić u venecijanskoj historiografiji XVII veka*, Beogradski istorijski glasnik, 4 (2013), 71-89. Студија заснована на историографским радовима насталим седином 17. века у Венецији, указујући пре свега на на порекло и деловање припадника прве генерације оних хајдука који су постали део млетачког војног система. О личности Вука (Вучена) Мандушића сведочи низ противречних извештаја. Познавање обимних историја и хроника Батисте Нанија, Андреје Валијера, Ђиролама Брусонија, Микелеа Фоскаринија, али и Фрање Дивнића (Дифника), др Марију Коцић сврставају у ред истраживача који се ослањају на изворе који су занемарени у радовима савремених истраживача, пре свега због свога обима и тешкоћа у разумевању наратива. Др Коцић изражава сумњу у порекло Вука Мандушића, антиципирајући потребу преиспитивања околности које су довеле до тумачења његове наводне историјске појаве и важности у *Горском Вијенцу* Петра II Петровића Његоша.

(M51) *Tretman dubrovačkih poklisara na Porti krajem vezirata Fazil Ahmed-paše Ćuprilića (1675-1676)*, Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, XXXVIII/2 (2013), 217-226.

Студија настала на грађи из Државног (Хисторијског) архива у Дубровнику, у првом реду на извештајима дубровачких поклисара Рафа Гучетића и Орсата Рањине. Грађа на коју се ауторка позива указује да је тих година основни повод обраћања Дубровчана Порти било право на трговину сољу на тргу на Габели. У тој трговини појавили су се и Млечани, угрожавајући интересе дубровачких трговаца. Извештаји поклисара откривају и начин њихове комуникације са великим везиром Фазил Ахмед-пашом Ћуприлићем и његовим миљеником Мусаип-пашом, у њиховом придобијању за одлуке које би биле повољне за дубровачке интересе.

(M51) Али-паша Јањински у списима Карла Аурелија Видмана (1794-1797), Истраживања, 24 (2013), 205-221. Рад се заснива на извештајима Генералног провидура мора Карла Аурелија Видмана намењеним Сенату. До успона „Лава од Јањине“ дошло је отварањем „Источног питања“, покренутог избијањем руско-османског рата 1768-1774, током кога он стиче готово полунезависан положај у односу на Порту. У годинама које су претходиле крају Млетачке републике, Али-паша је почео да интензивније наступа у намери да цео залив Превезустави под своју контролу, истовремено кад је Порта одлучила да се умеша у решавање питања „млетачког наслеђа“. Османско-француски конфликт 1798. овде се тумачи као искорак из дотадашње политичке праксе Порте, наглашавајући да млетачка службена акта Али-пашу приказују као предузимљивог пословног човека чија је главна намера била благоданост области којом је управљао. Он, међутим, престанком постојања Млетачке Републике (1797) за суседа добија Француску. Ауторка сматра да тиме почиње ново поглавље у његовој владавини Епиром.

(M51) Колебања у односима Порте и Европе од „Једренског догађаја“ (1703) до успоставе стабилне владавине Ахмеда III (1706), Војно-историјски гласник, п° 2(2013), 20-40. Рад је настао на необјављеним документима из Националног архива у Лондону. Једренски догађај др Коцић приказује као својеврсни бунт против мира у Карловцима, који је изазвао свргавање Мустафе II и долазак на власт Ахмеда III. Истовремено је Рат за шпанско наслеђе (1701-1714) постао повод за француску дипломатију да се поново ангажује како би Порту придобила за нови рат са Аустријом. Верски набој присутан у Турској годинама након Карловачког мира 1699. трајао је и након преврата 1703, оптерећујући положај Ахмеда III током првих година владавине. Угарска је и даље била велико искушење турске спољне политике према Аустрији и Француској. Британска грађа открива постојање јасне намере Порте да нападне делове Мореје које је изгубила у претходном рату и Карловачким миром. Током 1704. Порта је гомилала најбоље трупе на граници са Аустријом, а чињеницу да се Порта није одважила да подржи побуну у Угарској у току наредних година др Коцић објашњава нерешеним односима с Русијом која је настојала да успостави доминацију на Криму, и новом побуном која је избила у Арабији.

(M51) „*Venetia. Città Nobilissima*“ kao izvor za demografsku istoriju grada Venecije, Beogradski istorijski glasnik, 5 (2014), 105-116. студија је заснована на најзначајнијем спису Франческа Сансовина објављеном неколико деценија након његове смрти. Нарочит допринос важности његовог овог рада дао је издавач дон Мартиниони (середина 17. века) својим запажањима дописаним испод главног ауторовог текста (*Additiones*). Овај рад представља детаљну анализу броја становника по сестијерима, на које је била подељена градска територија Венеције. Др Коцић поставља паралелу њиховог броја из времена Марина Сануда (середина 15. века) и стања које је владало 1663, када је „*Venetia. Città Nobilissima*“ објављена, с намером да утврди промене у броју парохија у сваком од сестијера. Посебан квалитет истраживању даје чињеница да др Коцић анализира потребу вођења статистике рођених и умрлих, потврђујући значај црквених књига за историјску демографију. Њена анализа указала је да је око 1663. у граду Венецији живело 129.970 становника, тврдећи да је према мерилима 17. века она представљала велики град. Потом др Коцић податке које добија из дела „*Venetia. Città Nobilissima*“ пореди с раније утврђеним подацима, који с прекидима покривају период од 1634-1881, указујући да се њени резултати подударају с трендом лагане прогресије, који је опстао захваљујући приливу становника из залеђа, из Тераферме.

(M51) са Александром Растовићем „*Карло XII и Порта: преговори око повратка у Шведску у светлу енглеских извора*“, Војно-историјски гласник, п° 1 (2014), 105-122. Рад се заснива на документима из Националног архива у Лондону. Др Коцић разматра, на самом почетку, околности које су навеле Карла XII да пређе на османску територију након страховитог пораза код Полтаве 1709. Посебан допринос овог рада је у анализи околности које су допринеле да Турска у време борава Карла XII на њеној територији зарати с Русијом, у чему је била посебно важна улога агената шведског краља и француског амбасадора Шарла Фериола. Временом је боравак Карла XII постао терет за Порту, мада је наставила да издваја средства за његово издржавање. Значајно место у раду добили су преговори 1713. и 1714. у вези проласка Карла XII и његове пратње кроз територију Пољске.

(M51) „*Britansko-mletački odnosi pred Drugi morejski rat: diplomatija u službi trgovine*“, Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, XXXIX-1 (2014), 59-68. Рад је заснован на документима из Националног архива у Лондону, прецизније извештајима британског представника и конзула у Венецији. Као главну препреку у односима две државе др Коцић наводи непостојање међудржавног трговинског уговора који би прецизно дефинисао висину царинске стопе за сваки артикал понаособ, и права и обавезе британских трговаца и морнара на територији млетачке државе. Она истиче да су дипломатски односи између две државе били готово једностранни јер је Венеција у Лондон слала представника са статусом амбасадора, док је британски двор отезао с именовањем представника вишег ранга, пуштајући да његове интересе у Венецији заступа секретар (ранијег амбасадора),

чиме би се, по њеном суду, иницијатива британске стране озбиљније тумачила у млетачком Сенату.

(M51) Прилике у Венецији пред Други морејски рат: сведочење енглеских извора, Истраживања, 25 (2014), 161-173. Рад се заснива на грађи из Националног архива у Лондону и извештајима италијанских савременика. Др Коцић нуди преглед друштвених односа оптерећених напетостима, док се на конгресу у Утрехту (1713) расправљало о новом односу снага на Апенинском полуострву. На конгресу је Венецију представљао доказани преговарач из Карловаца, Карло Руцини. Ауторка посебно указује на постојање неколико сукобљених струја у врху власти, чије су расправе додатно оптерећивале заседања у Сенату. Посебан акценат ставља на питање проласка немачке војске кроз делове млетачке територије (Верона), на путу према Напуљској краљевини (која је миром у Утрехту призната као посед Карла VI), кад је у Бечу и другим аустријским покрајинама владала куга. Др Коцић разматра и финансијску ситуацију, која је наметала промену курса дотадашње економске политике.

(M51) Trgovina Engleske sa Levantom u doba Velikog turskog rata (1683–1699), Beogradski istorijski glasnik, 6 (2015), 141-154. Рад се заснива на архивској грађи из Националног архива у Лондону, у првом реду пословним књигама Левантске компаније. Др Коцић доказује да је до првог пада енглеског извоза на османско тржиште дошло већ 1686. У раду је истакнут „ерзерумски проблем“, како га је доживела Управа Левантске компаније, који је отворен кад су њени трговци почели да заобилазном рутом, преко поменутог града, развијају пословне везе са шиитском Персијом, с којом је трговина подпадала под ингеренције Далекоисточне компаније. Ауторка анализира и мере које су се предлагале у Парламенту ради унапређења прилика у трговини са Османским царством, уз разматрање става Левантске компаније, која је, према тумачењу ауторке, настојала да декретима очува контролу над пословањем својих трговаца.

(M51) Државна лутрија у Венецији (lotto) од 1713. до 1715. године: сведочење британских извора, Историјски часопис, LXIV (2015), 273-286. Рад је заснован на архивској грађи из Националног архива у Лондону и извештајима о извлачењу лутрије који су се објављивали у италијанској штампи. Како је, према тврдњи др Коцић, расписивање лутрије у Венецији изазвало пажњу шире европске јавности, то је и штампа објављена у појединим европским срединама у овом раду узета у обзир. Др Коцић указује да је главни мотив расписивања лутрије била санација јавног дуга Венеције, пошто је Сенат одбио да прихвати све до тада предложене мере. Ауторка настоји да представи процес организације и извлачења лотоа, користећи се и графичким приказима које су поједини британски службеници достављали Лондону. Ауторка сматра да су британски извори с великом пажњом пратили прилике у Венецији док се и домаћа јавност суочавала с порастом интересовања за овакав вид коцке.

(M51) *Јакобити у Урбину 1718. године у светлости британско-млетачких односа*, Војно-историјски гласник, н° 1 (2015), 9-22. Рад је заснован на изворима из Националног архива у Лондону. У намери да објасни владарске претензије „Старијег претендента“, како се наводио у историографији, ауторка указује да је Џејмс Едвард Стјуарт био једини преживели син Чарлса II, који је рођен исте године кад је његов отац лишен власти. Одрастао је у Француској и уз подршку Луја XIV покушао 1715. да преузме власт у Великој Британији. Након претрпљеног неуспеха враћа се у Француску, која је под регентом војводом од Орлеана почела, међутим, да мења курс своје спољне политике. Ауторка објашњава да је то навело Џејмса Едварда Стјуарта да пређе у Италију, док се уздао, на основу свога верског опредељења, у заштиту Ватикана. За место боравка одабрао је Урбино. Значај „Старијег претендента“ 1718. др Коцић доводи у везу с плановима Шпаније да обнови своје присуство на Апенинском полуострву. Џејмс Батлер, други војвода од Ормонда који се издвојио као највећа подршка јакобитима, који је у то време боравио у Мадриду, захтевао је да Џејмс Едвард пређе у Шпанију. Ауторка сматра да је то Џејмса Едварда навело да напусти Италију, али и најавило нову фазу у деловању јакобитске опозиције против актуелне власти на челу с хановеранском династијом.

(M51) *The problem of “Albanian Nationalism” During the Reign of Koca Mehmed Ragib pasha (1757–1763) in the Light of the Venetian Report*, Истраживања, 26 (2015), 82-90. Рад је заснован на објављеним извештајима млетачког баила у Цариграду Франческа Фоскарија. Ауторка заступа став да је средином 18. века албански етникум добио прилику за одлучније деловање у појединим османским провинцијама (санџацима), посебно на граници према Млетачкој републици. Користећи млетачке извештаје, ауторка сматра да Албанци у овом периоду нису били озбиљан проблем за интересе Порте све до 1759. Она посебно указује да је неодговоран однос према историји довео до тога да се догађаји везани за албански етникум тумаче с мноштвом нагађања, док саму побуну Албанаца против Порте доводи у везу са племенском анархијом која је владала у појединим областима.

(M33) *„Sultan Mosques”: Religion and Ideology as seen by Ottoman Architecture*, у: International Conference Architecture & Ideology CD Proceedings, September 28-29, 2012, Belgrade, Serbia, (ed.) Vladimir Mako – Mrijana Roter Blagojević – Marta Vukotić Lazar, Faculty of Architecture, Belgrade, 2012, 422-429. Рад је настао у намери да се укаже на нову улогу коју су султанске џамије стекле јачањем социјалних превирања у османском друштву. Рад се заснива на архивској грађи из Државног архива Аустрије у Бечу и Националног архива у Лондону. Везујући догађаје за комплекс џамије Селима Пу Једренама, ауторка је указала да је крајем 17. века тамо почело окупљање муслимана незадовољних актуелном влашћу, спремних на побуну. Такву конотацију ова врста џамија почиње да стиче појавом кризе, која захвата све слојеве османског друштва.

(M53)с Харисом Дажем, *Kuga u rano modernom Beogradu: uzroci, strahovi iposledice*, Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae, XXXIII (2014), 152-161. Рад је заснован на наративним изворима у којима се открива став османских и аустријских власти у одбрани од епидемије куге током ране модерне епохе. Куга је у Београду била стална појава. Циркулација становништва утицала је на преношење заразе. Расветљавајући однос муслиманског дела становништва према овој епидемији наводи се пример мухафиза Београда Али-паше Моралије, који је наредбом о обавезном сахрањивању умрлих од куге и увођењем карантина изазвао побуну у граду 1700. Куга се тумачи и као један од разлога које је утицао на опадање броја становника у Београду током целог 18. века.

Др Марија Коцић објавила је и неколико радова у научним часописима у земљи и окружењу, али они нису прихваћени јер не одговарају ближим условима за избор у звање ванредног професора:

(M53) *Дубровачка колонија у Новом Пазару у време Великог рата (1683-1699)*, Новопазарски зборник, 35 (2012), 45-56.

(M53) *Алага Шабановић и Омер-ага Бегзидић као представници прве генерације новских „злића“*, Бока 33 (2013), 151-168.

(M53) *Venecija i osmanska opsada Beča (1683)*, Historijska traganja, 11 (2013), 129-144.

(M53) *Razvoj zdravstvene službe u Veneciji (Magistrato alla Sanità)*, Acta historiae medicinae, stomatologiae, pharmaciae, medicinae veterinariae, XXXII (2013), 45-56.

(M53) *Englesko-osmanski odnosi u vreme ambasadora Vilijema Trambula (1686-1691)*, Prilozi Istorijskog instituta u Sarajevu, 42 (2013), 43-68.

(M53) *Ahmed-paša Kalailikos viđen očima zapadnih savremenika: prilog biografiji osmanskog dostojanstvenika iz doba velike krize Osmanskog carstva*, Historijska traganja, 14 (2014), 99-118.

Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Марија Коцић није до сада бирана у научно наставна звања. Комисија је закључила да она испуњава минималне услове за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века на основу Правилника из 2008. године.

Статут Филозофског факултета Универзитета у Београду, члан 126, став два, предвиђа да "у звање наставника може бити изабрано лице које испуњава услове прописане Законом о високом образовању, односно ближе услове утврђене Критеријумима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, а у складу са препорукама Националног савета за високо образовање". Применом овог става, тј. "Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду" (26.1.2015),

комисија је утврдила да кандидат др Марија Коцић испуњава све услове за избор у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века.

Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Комисија је на основу достављене документације утврдила да је др Коцић била ангажована као:

1) председавајућа комисије за одбрану докторске дисертације кандидата Хариса Дајча под називом *Јонска острва 1774-1815.* одбрањене 10. јуна 2015. године на Филозофском факултету у Београду, у којој су узели учешћа и проф. др Јосип Врандечић, Филозофски факултет Свеучилишта у Сплиту, проф. др Милош Јагодић, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарцић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).

2) члан комисије за одбрану докторске дисертације кандидата Владимира Абрамовића под називом *Битка код Сланкамена 1691. године* одбрањене 20. октобра 2015. године на Филозофском факултету у Београду, у којој су узели учешћа и проф. др Владан Гавриловић, Филозофски факултет у Новом Саду, проф. др Јелена Мргич, Филозофски факултет у Београду и проф. др Никола Самарцић, Филозофски факултет у Београду (у својству ментора).

Оцена о резултатима педагошког рада

Др Марија Коцић није била до сада ангажована у настави. Она је међутим, по ближим условима за избор у звање одржала 30. маја 2016. године пред члановима комисије и другим присутнима приступно предавање на тему: „Венеција у другој половини XVII века: трансформација привредне и друштвене структуре у измењеним политичким оквирима“. Комисија је предавање позитивно оценила.

Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Др Марија Коцић није била ангажована у настави, али је својим научним ангажманом дала велики допринос реализацији пројекта Модернизација западног Балкана који се реализује на Филозофском факултету у Београду низом расправа и монографија које је у периоду од 2010. до данас објавила.

З а к љ у ч а к

На основу свих радова које је комисија у овом извештају навела, класификовала и анализира, може се закључити да је др Марија Коцић, научни сарадник Филозофског факултета Универзитета у Београду испунила све услове за избор у ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века, прописане Законом и подзаконским актима, пре свега Правилницима Универзитета у Београду и Филозофског факултета. Табеларни прикази и анализа њених радова упућују на следеће: да је изузетно вредна и продуктивна, да разуме важне и сложене историјске процесе у раздобљу од 16. до краја 18. века, да радове заснива претежно на необјављеној архивској грађи (на италијанском, енглеском и француском), да је савладала палеографију, херуистику и историјску синтезу.

Имајући све наведено у виду, предлагемо да др Марија Коцић буде изабрана у звање ванредног професора за ужу научну област Општа историја новог века.

У Београду 17. јуна 2016.

К о м и с и ј а:

др Никола Самарџић,
редовни професор

Филозофски факултет Универзитета у Београду

(писац реферата)

др Ема Миљковић
редовни професор

Филозофски факултет Универзитета у Нишу

др Владан Гавриловић
редовни професор

Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду